

(Ne)prijetno presenečenje – regionalno srečanje IAOPA organizacij Evrope, ZDA in Kanade v Ljubljani

Aleksander ČIČEROV

Izveček: AOPA Slovenije je med 15. in 18. aprilom letos organizirala regionalno srečanje organizacij AOPE Evrope, Amerike in Kanade. Srečanje se je začelo 15. aprila s predstavitvijo slovenskih izdelovalcev letal in letalske opreme, nadaljevalo pa se je 17. in 18. aprila z razpravo o dronih, terorizmu, enotnem evropskem nebu, cenah goriv ter o uporabi necertificirane opreme v letalskih kabinah. Ta del je bil zaprt za javnost. Avtor poskuša razložiti vzroke za to in kakšna je pravzparav narava AOPA Slovenije.

Ključne besede: AOPA, slovenski proizvajalci letal in letalske opreme, zaprta seja

V skoraj štiridesetletni praksi na področju diplomacije in mednarodnih odnosov se mi še ni zgodilo, da bi mi nekdo rekel, da ne morem prisostvovati zasedanju strokovne mednarodne organizacije. Pa pojdemo lepo po vrsti.

■ 1 Regionalno srečanje IAOPA organizacij Evrope, ZDA in Kanade

AOPA Slovenije (Združenje lastnikov letal in pilotov Slovenije) je med 15. in 17. aprilom letos v Ljubljani organiziralo regionalno srečanje IAOPA organizacij Evrope, Združenih držav Amerike in Kanade. Vabilo (glej www.aopa.si) je udeležence povabilo na predstavitveno srečanje v Hotel Union. Program srečanja je ponudil predstavitev treh slovenskih podjetij

Mag. Aleksander Čičerov, univ. dipl. prav, Univerza v Ljubljani, Fakulteta za strojništvo

Ultralahko letalo one

s področja gradnje letal in opreme z vodeno razpravo, pozdrav predstavnikom IAOPPE ter druženje in spoznavanje prisotnih. Regionalno srečanje naj bi se nadaljevalo še 16. in 17. aprila 2016 z razpravo o dronih, terorizmu, skupnem evropskem nebu, težavah z gorivom in uporabi necertificiranih sredstev v letalih.

■ 2 Kaj je AOPA

AOPA (ang.: Aircraft Owners and Pilot Association) »kot edina civilna letalska organizacija, ki je razširjena po vsem svetu, poskuša vplivati na oblasti, da se ne skvarijo«, pravi Peter Ravnak, predsednik slovenske AOPE (glej sobotno prilogo Dela, 9. april 2016, str. 14–16).

Magnetni kompas podjetja Kanardia

AOPA ZDA je nastala leta 1939, sedež ima v Fredericku, v državi Maryland v Združenih državah Amerike. Je neprofitna organizacija, ki nastopa v korist generalnega letalstva. Njeno članstvo v glavnem sestavljajo piloti generalnega letalstva ZDA, po trenutni oceni naj bi bilo članov okrog 414 000. Z drugimi sorodnimi organizacijami je AOPA ZDA povezana kot članica Sveta Mednarodnega združenja lastnikov letal in pilotov (IAOPA-International Council of Aircraft Owner and Pilot Association).

Ideja o ustanovitvi stanovskega združenja lastnikov letal in pilotov AOPA v Sloveniji je bila navdahnjena prav z ustanovitvijo ameriške AOPE. Takoj po osamosvojitvi Slovenije so se začele

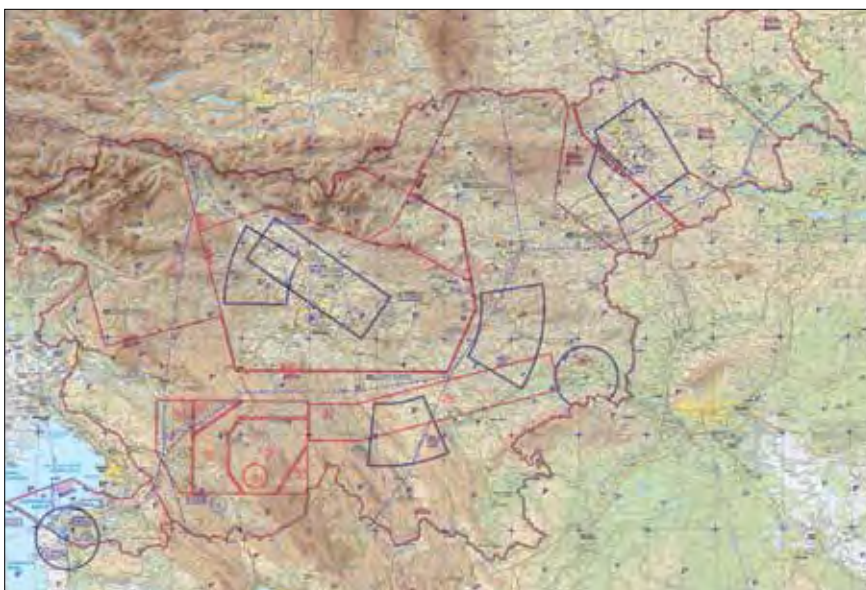
Žirokopter letalstva Farrag

aktivnosti za njeno ustanovitev. 6. aprila 1995 je bila v poslovnih prostorih Aerodroma Ljubljana ustanovna skupščina AOPE. Izvoljeni so bili njeni organi in določen njen sedež. V maju leta 1996 je bila AOPA vpisana v register društev. Na skupščini svetovne AOPE je bila AOPA Slovenije sprejeta v članstvo mednarodne organizacije AOPA. Pisalo se je leto 1997. Njen trenutni predsednik je Peter Ravnak, poklicni in športni pilot, kapetan A320 s skoraj 20 000 ur letenja. Izdaja tudi svoje glasilo 'Kopilot'.

■ 3 Predstavitev treh slovenskih podjetij s področja gradnje letal in opreme

Na predstavitvenem delu srečanja se je najprej predstavil dr. Aleš Kranjc s prikazom instrumentov za ultralahka letala. V svojem nastopu se je ozrl na desetletno prehojeno/preleteno pot in predstavil nekaj večnamenskih letalskih inštrumentov, ki so jih razvili v podjetju Kanardia d. o. o. Začelo se je leta 2005, ko so začeli izdelovati lasten prototip naprave AHRS (sistem za določitev orientacije in smeri).¹ Sodelujejo z 20 letalskimi organizacijami in posamezniki. NESIS za UL in eksperimentalna letala še ni certificiran.

Rainer Farrag je predstavil razvoj svojih »sanj«, kot je rekel. Kot pilot je ves čas sanjal o letečem avtomobilu. Svoj prostor pod soncem in uresničitev ideje je našel v Slovenskih Konjicah, kjer na tamkajšnjem letališču podjetje Letalstvo Farrag izdeluje žirokopterje. Med novostmi omenimo žirokopter TrixyEye, ki je namenjen fotografiranju iz zraka, za zračno podporo policiji in vojski, za nadzor meja, prometa in podobno. Rainer Farrag razmišlja tudi o TrixySea žirokopterju, v načrtu pa so še TrixyGyro, TrixyHeli in TrixyPlane.

Kontrola zračnega prometa Slovenije – VFR karta

¹ Več podrobnosti glej na www.kanardia.eu.

Iztok Šalamun, pilot konstruktor iz podjetja C2P d.o.o., je prikazal razvoj letala One. Za razvoj so potrebovali pet let. Letalo je v postopku certifikacije, ki naj bi bila končana leta 2017.

Kot zadnji govorec (Kontrola zračnega prometa Slovenije) je dr. Tone Magister predstavil ustroj in delovanje te organizacije, sodelovanje s sosednjimi kontrolami letenja (v sistemu FABCE) ter strukturo slovenskega zračnega prostora. Predstavniki Aerokluba Postojna je postavil zanimivo vprašanje o koordinaciji letenja civilnih pilotov in pilotov Slovenske vojske v zračnem prostoru nad letališčem. Odgovor je bil vsem znan in to je, da Kontrola zračnega prometa Slovenije ne odloča o tem, kdaj bo zračni prostor nad letališčem Postojna odprt oz. zaprt.

S tem se je predstavil tudi del srečanja zaključil, podeljenih je bilo še nekaj priznanj aktivnim posameznikom in izrečenih nekaj zahval, na povabilo predsednika AOPE Slovenije pa se je pričelo druženje in spoznavanje prisotnih.

■ 4 Naj ostanem ali grem

Druženje sem izkoristil za vprašanje predsedniku AOPE, Petru Ravnaku, ali bi lahko prisostvoval nadaljeva-

nju srečanja 16. in 17. aprila, ker gre za teme, ki me tako kot pravnik in strokovnjak s področja mednarodnega letalskega prava še posebej zanimajo; droni, letalski terorizem, skupno evropsko nebo, uporaba necertificiranih instrumentov v letalih in podobno. Odgovoril je, da bo povprašal. Opazoval sem prisotne in po nekaj minutah je k meni pristopil podpredsednik slovenske AOPE in mi povedal, da bo nadaljevanje srečanja zaprto, tako da ne bom mogel prisostvovati srečanju in razpravam, ki me zanimajo. Preostalo mi ni nič drugega, kot da se umaknem.

■ 5 Epilog

V skoraj štiridesetletnem delovnem obdobju sem se kot diplomat in strokovnjak s področja letalstva udeleževal številnih srečanj, sestankov, konferenc, simpozijev in temu podobnih srečanj. Vodil sem številne slovenske delegacije v ICAO, ECAC, EUROCONTROL, bil član njihovih delovnih teles, predsedoval EU leta 2008 v ZN, sem član Sveta javne agencije za civilno letalstvo in predavatelj na področju mednarodnega letalskega prava in slovenskega letalskega prava. Nikoli nisem, niti med štiriimi očmi, dobil namiga, da se česa ne morem udeležiti oziroma da je neko srečanje namenjeno samo 'iz-

brancem'. Sprašujem se torej, kdo v resnici vodi slovensko AOPA in kdo je tisti, ki sredi Ljubljane lahko prepove slovenskemu strokovnjaku, da prisluhne razpravam o temah, ki so še kako zanimive tako za pravnike kot tudi druge? Morda sem odgovor našel v naslovu članka Milene Zupanič, ki je zapisala, navajam: »Nebo je del slovenske države. V dobršnem delu ni več naše«. Očitno tudi slovenska AOPA ni več samo naša! Ko sem zapuščal malo dvorano Hotela UNION, so mi v ušesih odzvanjale besede podpredsednika slovenske AOPA, ki je dejal, navajam: »Pribili ste me na križ. Če bi bili v Svetu JACL (Javna agencija za civilno letalstvo) bolj kooperativni, bi se morda še kaj dalo storiti. Več sodelovanja JACL z AOPA, pa bi bilo vse drugače.² Kaj je torej nagnilo tehcnico na stran 'zaprttega nadaljevanja'?

AOPA ni vojaška organizacija, ni NATO, ni varnostna organizacija. Kot trdijo, so neprofitna civilna organizacija, ki se zavzema za to, da je letalstvo varno, dostopno in da se lahko razvija. Da poskuša vplivati na oblasti, da se ne skvarijo! Morda pa tokrat niso krivi Američani, ampak domače zamere? Dopuščam tudi možnost, da statutarni dokumenti slovenske AOPA določajo 'izključitev javnosti', ko gre za obravnavo določenih občutljivih zadev.

(Un)pleasant surprise - the regional meeting of IAOPA organizations of Europe, United States and Canada in Ljubljana

Abstract: The AOPA Slovenia organized a regional meeting of IAOPA organizations of Europe, United States of America and Canada in April this year. The meeting started on 15. of April by presentation of Slovene producers of aircrafts and avionics. The regional meeting continued on 17th and 18th of April with discussions on drons, terrorism, Single European Sky, no certified avionics in the cockpit and the price of fuel. This part was closed to public. The author try to explain what reasons were behind such closure and what is the nature of AOPA Slovenia.

Keywords: AOPA, Slovene manufacturers of aircrafts and avionics, closed session.

² Zdravko Stare, podpredsednik AOPA Slovenije je pred kratkim kandidiral za direktorja Javne agencije za civilno letalstvo. Bil je eden od štirih kandidatov, žal pa ni bil izbran.